Na temelju odredbi Protokola o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima (Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti. 2004.), Pravilnika o načinu postupanja odgojno-obrazovnih radnika školskih ustanova u poduzimanju mjera zaštite prava učenika te prijave svakog kršenja tih prava nadležnim tijelima (NN 132/13) i čl. 125. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (87/08, 86/09, 92/10, 90/11, 16/12, 86/12, 94/13, 152/14,7/17., 68/18, 98/19, 64/20.) **na prijedlog ravnateljice Osnovne škole Dobriše Cesarića , Zagreb, Gordane Fileš, Školski odbor dana 26. studenoga 2021.** godine donosi

PROTOKOL POSTUPANJA U SLUČAJU NASILJA U ŠKOLI

Članak 1.

UVOD

Protokol postupanja u slučaju nasilja u školi (u daljem tekstu: Protokol) odnosi se na prevenciju mogućih situacija povećanog rizika, kao i postupanje u konkretnim situacijama s ciljem zaštite djece, kao i svih radnika koji o njima skrbe u procesu odgoja i obrazovanja. Temelji se na odredbama Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, na sadržaju i obavezama propisanim Programom aktivnosti za sprečavanje nasilja među djecom i mladima koji je donijela Vlada Republike Hrvatske 25. veljače 2004., Pravilniku o načinu postupanja odgojno-obrazovnih radnika školskih ustanova u poduzimanju mjera zaštite prava učenika te prijave svakog kršenja tih prava nadležnim tijelima (NN 132/13).

Protokol utvrđuje obveze i odgovornosti, kao i načine postupanja tj. što treba činiti ravnatelj, stručni suradnik, učitelj, učenik, drugi radnik škole ili roditelj (skrbnik djeteta).

Protokol treba biti izvješen na vidnom i svima dostupnom mjestu u Školi. O načinima i koracima postupanja svih sudionika u procesu odgoja i obrazovanja potrebno je upoznati učenike na satovima razrednika te roditelje na prvom roditeljskom sastanku svake školske godine (po potrebi i češće).

Članak 2.

Protokol sadrži:

1. općeprihvaćenu definiciju nasilja
2. postupanje škole u slučaju nasilja među djecom
3. postupanje škole u slučaju vršnjačkog sukoba

4. postupanje škole u slučaju nasilja prema učenicima od strane odrasle osobe u školi (učitelja, roditelja, drugih radnika škole, nepoznatih osoba)
5. postupanje škole u slučaju nasilja prema radnicima škole od strane učenika škole
6. obrazac za dojavu slučaja nasilja
7. obrazac za evidenciju škole o sukobima i nasilju u školi
8. obrazac za izvješće o događaju koji popunjavaju osobe uključene u događaj (obavezno osoba koja je izazvala događaj).

Članak 3.

Koordinator Protokola o postupanju u slučaju nasilja u školi jest školski pedagog, a u slučaju njegove odsutnosti zamjena je defektolog-logoped.

Članak 4.

OPĆEPRIHVAĆENA DEFINICIJA NASILJA

Definicija nasilja i običnog sukoba vršnjaka preuzeta je iz Protokola o nasilju među djecom koji je donijelo Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti Republike Hrvatske u listopadu 2004.

Nasiljem među djecom i mladima smatra se svako namjerno fizičko ili psihičko nasilno ponašanje usmjereno prema djeci i mladima od strane njihovih vršnjaka učinjeno s ciljem povrjeđivanja, a koje se, neovisno o mjestu izvršenja, može razlikovati po obliku, težini, intenzitetu i vremenskom trajanju i koje uključuje ponavljanje istog obrasca i održava neravnopravan odnos snaga (jači protiv slabijih ili grupa protiv pojedinaca.

Nasiljem među djecom i mladima smatra se osobito:

- namjerno uzrokovani fizički napad u bilo kojem obliku, primjerice udaranje, guranje, gađanje, šamaranje, čupanje, zaključavanje, napad različitim predmetima, pljuvanje i slično bez obzira da li je kod napadnutog djeteta nastupila tjelesna povreda
- psihičko i emocionalno nasilje prouzročeno opetovanim ili trajnim negativnim postupcima od strane jednog djeteta ili više djece. Negativni su postupci: ogovaranje, nazivanje pogrdnim imenima, ismijavanje, zastrašivanje, izrugivanje, namjerno

zanemarivanje i isključivanje iz skupine kojoj pripada ili isključivanje i zabranjivanje sudjelovanja u različitim aktivnostima s ciljem nanošenja patnje ili boli, širenje glasina s ciljem izolacije djeteta od ostalih učenika, oduzimanje stvari ili novaca, uništavanje ili oštećivanje djetetovih stvari, ponižavanje, naređivanje ili zahtijevanje poslušnosti ili na drugi način dovođenje djeteta u podređeni položaj, kao i sva druga ponašanja počinjena od djeteta i mlade osobe (unutar kojih i spolno uznemiravanje i zlostavljanje) kojima se drugom djetetu namjerno nanosi fizička i duševna bol ili sramota.

Nasilje definira šest čimbenika:

- namjera da se drugom nanese šteta ili ozljeda
- intenzitet i trajanje (opetovanost nasilničkog ponašanja)
- moć nasilnika (nerazmjer s obzirom na dob, snagu, brojčana nadmoć)
- ranjivost i nemoć žrtve
- manjak podrške
- posljedice.

U svim slučajevima nasilja među djecom koji su definirani navedenim čimbenicima škola je dužna postupati u skladu s Protokolom o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima koji je donijelo Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti Republike Hrvatske u listopadu 2004.

Članak 5.

RAZLIKA IZMEĐU NASILJA MEĐU DJECOM I VRŠNJAČKOG SUKOBA

Nužno je razlikovati nasilje (zlostavljanje) među djecom i mladima od vršnjačkog sukoba.

Vršnjački sukob ima sljedeća obilježja:

1. nema elemenata navedenih za nasilništvo: riječ je o sukobu vršnjaka koji oni ne rješavaju na miran, nego na neki drugi način; ne postupaju jedno prema drugome s namjerom ozljeđivanja ili nanošenja štete; nema nerazmjera moći; nema težih posljedica za djecu u sukobu

2. djeca ne inzistiraju da mora biti po njihovu po svaku cijenu

3. mogu objasniti i navesti razloge zašto su u sukobu

4. ispričaju se ili prihvate rješenje u kojem nema pobjednika i poraženog

5. slobodno pregovaraju da bi zadovoljili svoje potrebe

6. mogu promijeniti temu i otići iz situacije u kojoj je došlo do sukoba.

Članak 6.

POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA MEĐU DJECOM

U svim slučajevima nasilja među djecom koji su definirani navedenim čimbenicima **škola je dužna postupati u skladu s *Protokolom o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima.***

U slučaju prijave nasilja ili dojave o nasilju među djecom imenovana stručna osoba za koordiniranje aktivnosti vezanih uz problematiku nasilja u odgojno-obrazovnoj ustanovi ili osoba koja je u slučaju njezine odsutnosti zamjenjuje, dužna je:

- odmah poduzeti sve mjere da se zaustavi i prekine aktualno nasilno postupanje prema djetetu, a u slučaju potrebe zatražiti pomoć drugih djelatnika odgojno-obrazovne ustanove ili po potrebi pozvati djelatnike policije
- ako je dijete povrijeđeno u mjeri koja zahtijeva liječničku intervenciju ili pregled ili se prema okolnostima slučaja može razumno pretpostaviti ili posumnjati da su takva intervencija ili pregled potrebni, odmah pozvati službu hitne liječničke pomoći ili na najbrži mogući način, koji ne šteti zdravlju djeteta, prepratiti ili osigurati prepraćenje djeteta od strane stručne osobe liječniku te pričekati liječnikovu preporuku o daljnjem postupanju i dolazak djetetovih roditelja ili zakonskih zastupnika
- odmah po prijavljenom nasilju o tome obavijestiti roditelje djeteta ili zakonske zastupnike, te ih upoznati sa svim činjenicama i okolnostima koje je do tada doznala i izvijestiti ih o aktivnostima koje će se poduzeti
- po prijavi, odnosno dojavi nasilja odmah obaviti razgovor s djetetom koje je žrtva nasilja, a u slučaju da je postojala liječnička intervencija, uz dogovor s liječnikom, čim to bude moguće. Ovi razgovori s djetetom obavljaju se uvijek u nazočnosti nekog od stručnih djelatnika odgojno-obrazovne ustanove, a na način da se postupa posebno brižljivo, poštujući djetetovo dostojanstvo i pružajući mu potporu
- roditeljima ili zakonskim zastupnicima djeteta koje je žrtva vršnjačkog nasilja dati obavijesti o mogućim oblicima savjetodavne i stručne pomoći djetetu u odgojno-

obrazovnoj ustanovi i izvan nje, a s ciljem potpore i osnaživanja djeteta te prorade traumatskog doživljaja

- obaviti razgovor s drugom djecom ili odraslim osobama koje imaju spoznaju o učinjenom nasilju te utvrditi sve okolnosti vezane uz oblik, intenzitet, težinu i vremensko trajanje nasilja
- ako se radi o osobito teškom obliku, intenzitetu ili dužem vremenskom trajanju nasilja, koje može izazvati traumu i kod druge djece, koja su svjedočila nasilju, savjetovati se s nadležnom stručnom osobom ili službom poradi pomoći djeci, svjedocima nasilja
- što žurnije obaviti razgovor s djetetom koje je počinilo nasilje uz nazočnost stručne osobe, ukazati djetetu na neprihvatljivost i štetnost takvog ponašanja, te ga savjetovati

  i poticati na promjenu takvog ponašanja, a tijekom razgovora posebno obratiti pozornost iznosi li dijete neke okolnosti koje bi ukazivale da je dijete žrtva zanemarivanja ili zlostavljanja u svojoj obitelji ili izvan nje, u kojem slučaju će se odmah izvijestiti centar za socijalnu skrb, a po potrebi ili sumnji na počinjenje kažnjive radnje izvijestiti policiju ili nadležno državno odvjetništvo, a odgojno-obrazovna ustanova će poduzeti sve mjere za pomirenje djece i za stvaranje tolerantnog, prijateljskog ponašanja u odgojno-obrazovnoj ustanovi
- pozvati roditelje ili zakonske zastupnike djeteta koje je počinilo nasilje, upoznati ih s događajem, kao i s neprihvatljivošću i štetnošću takvog ponašanja, savjetovati ih s ciljem promjene takvog ponašanja djeteta, te ih pozvati na uključivanje u savjetovanje ili stručnu pomoć unutar škole ili izvan nje (centri za socijalnu skrb, poliklinike za zaštitu djece, obiteljska savjetovališta i slično) i izvijestiti ih o obvezi odgojno-obrazovne ustanove da slučaj prijavi nadležnom centru za socijalnu skrb, Uredima državne uprave u županijama (Službama za društvene djelatnosti i/ili Gradskom uredu za obrazovanje i šport Grada Zagreba), policiji ili nadležnom državnom odvjetništvu
- o poduzetim aktivnostima, razgovorima, izjavama te svojim opažanjima sačiniti službene bilješke, kao i voditi odgovarajuće evidencije zaštićenih podataka koje će se dostaviti na zahtjev drugim nadležnim tijelima.

Članak 7.

POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU VRŠNJAČKOG SUKOBA

U slučaju vršnjačkog sukoba svaki djelatnik škole dužan je:

1. odmah prekinuti sukob među učenicima
2. obavijestiti o sukobu razrednika, stručne suradnike ili ravnatelja Škole
3. razrednik, stručni suradnik ili ravnatelj obavit će razgovore sa sukobljenim učenicima

4. dogovorit će s učenicima da se međusobno ispričaju, prihvate rješenje u kojem nitko neće pobijediti, da jedan drugom nadoknade eventualnu štetu (restitucija)

5. tražiti od učenika da popune odgovarajući obrazac o događaju

6. u slučaju da učenik češće dolazi u takve sukobe s vršnjacima, razrednik i stručni suradnik pozvat će roditelje u školu s ciljem prevladavanja takve situacije i pomoći učeniku

7. prema potrebi, učenik će biti uključen u dodatni rad (savjetodavni rad , pedagoška i/ili psihološka pomoć) u školi ili izvan škole u dogovoru s roditeljima (starateljima)

8. ako učenik učestalo krši pravila, ne poštuje dogovore, ne prihvaća restituciju, Škola će primijeniti odgovarajuće pedagoške mjere u skladu s Pravilnikom o pedagoškim mjerama

9. u slučaju da sve prethodno navedene mjere ne dovedu do poboljšanja ponašanja učenika i u slučaju nesuradnje roditelja, Škola će postupiti po članku 6. ovog Protokola.

Članak 8.

POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA PREMA UČENICIMA OD STRANE ODRASLE OSOBE U ŠKOLI (UČITELJA, RODITELJA, DRUGIH RADNIKA ŠKOLE, NEPOZNATIH OSOBA)

U slučaju kada postoji sumnja ili je učenik doživio zlostavljanje od strane odrasle osobe u školi (radnika škole, svog roditelja ili roditelja drugog učenika odnosno nepoznate osobe) radnik škole je obvezan:

- odmah pokušati prekinuti nasilno postupanje prema djetetu

- ako u tome ne uspije, odmah pozvati ravnatelja, stručnog suradnika škole ili drugog radnika škole kako bi pokušali prekinuti nasilno ponašanje prema djetetu i obavijestiti, policiju
- ako uspije prekinuti nasilno ponašanje prema djetetu, o tome obavijestiti ravnatelja ili stručnog suradnika škole
- upozoriti osobu koja se ponaša nasilno na neprihvatljivost i štetnost takva ponašanja i informirati je o obvezi Škole da slučaj prijavi nadležnom CZSS-u, policiji, Gradskom uredu za obrazovanje, kulturu i sport te Ministarstvu znanosti i obrazovanja
- o događaju obavijestiti CZSS, policiju, Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport te Ministarstvo znanosti i obrazovanja
- stručni suradnik dužan je obaviti razgovor s djetetom odmah po saznanju o događaju s ciljem normaliziranja osjećaja djeteta i sprečavanja dugoročnih posljedica traume, a tijekom razgovora s djetetom voditi službenu zabilješku koju uz ravnatelja supotpisuje
- kada stručni suradnik obavi razgovor s djetetom, ravnatelj, stručni suradnik, razrednik ili član Učiteljskog vijeća trebaju o događaju odmah obavijestiti roditelje djeteta (ili drugog roditelja ako se jedan od roditelja nasilno ponašao prema vlastitom djetetu) i pozvati ih da dijete odvedu kući te ih informirati o eventualnoj potrebi uključivanja djeteta i roditelja u savjetovanje i stručnu pomoć u školi ili izvan nje
- u slučaju da je dijete ozlijeđeno ili postoji sumnja da bi moglo biti ozlijeđeno, treba ga odmah odvesti na liječnički pregled, pri čemu s njim u pratnji ide roditelj (ako je dostupan) ili predstavnik Škole ili CZSS-a.

Članak 9.

POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU SAZNANJA ILI SUMNJE NA NASILJE U OBITELJI

U slučaju da neki djelatnik škole dobije informaciju ili sumnja da je dijete unutar obitelji izloženo ili svjedoči nasilnom ponašanju nekog člana obitelji ili je zanemareno, taj je djelatnik dužan, u skladu s čl. 5 Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji (NN 116/03), odmah o tome obavijestiti razrednika, ravnatelja i stručne suradnike Škole. Ravnatelj i stručni suradnici dužni su:

1. obaviti razgovor s djetetom ako je dostupno i tijekom razgovora upoznati dijete s daljnjim postupanjem

2. pozvati djetetove roditelje odmah na razgovor i upoznati ih sa značajnim saznanjima i informacijama koje djelatnici škole posjeduju – ako je dijete zlostavljao jedan roditelj, upoznati s tim drugog roditelja
3. upozoriti roditelje na neprihvatljivost i štetnost takvog ponašanja i informirati ih o obvezi Škole da slučaj prijavi nadležnom CZSS-u, policiji i Gradskom uredu za obrazovanje, kulturu i sport
4. ako su roditelji spremni za suradnju, uključiti ih u savjetovanje unutar Škole ili preporučiti odgovarajuće ustanove
5. ako su dijete zlostavljala oba roditelja ili postoji sumnja na takvo zlostavljanje, odmah obavijestiti o tome CZSS i postupati dalje u dogovoru s CZSS-om
6. ako roditelji odbijaju suradnju, o tome informirati CZSS, Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport ako je djetetu potrebna pomoć ili pregled liječnika, s djetetom liječniku idu roditelj (ako je dostupan i ako ne postoji sumnja da je on zlostavljač) ili predstavnik Škole, odnosno CZSS-a
7. tijekom razgovora s djetetom stručni suradnik mora voditi službeni zapisnik koji uz ravnatelja potpisuje i stručni suradnik koji je obavio razgovor i razrednik ili druga povjerljiva osoba
8. surađivati s nadležnim CZSS-om i djelovati usklađeno u cilju dobrobiti djeteta.

Članak 10.

POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILNOG PONAŠANJA ODRASLE OSOBE NAD ODRASLOM OSOBOM U ŠKOLI

U slučaju nasilnog ponašanja odrasle osobe (roditelja učenika, nepoznate osobe, djelatnika Škole) prema drugoj odrasloj osobi u Školi (roditelju učenika ili djelatniku Škole) te u slučaju da postoje informacije da odrasla osoba u prostor Škole unosi oružje ili druge predmete koji mogu ugroziti sigurnost osoba i imovine u školi, djelatnik Škole koji ima tu informaciju ili je nazočan mora:

- odmah pokušati prekinuti nasilno ponašanje
- upozoriti osobu koja se nasilno ponaša na neprihvatljivost i štetnost takva ponašanja, tj. unošenja opasnih predmeta u prostor škole i zatražiti od nje da napusti prostor Škole

- ako u tome ne uspije, odmah pozvati ravnatelja Škole, stručnog suradnika ili drugog djelatnika Škole kako bi pokušali prekinuti nasilno ponašanje i obavijestiti policiju
- ako uspije prekinuti nasilno ponašanje, odmah o tome obavijestiti ravnatelja ili stručnog suradnika
- o događaju obavijestiti policiju, CZSS, Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport te Ministarstvo znanosti i obrazovanja.

Članak 11.

POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA PREMA DJELATNICIMA ŠKOLE OD STRANE UČENIKA

U slučaju da je djelatnik Škole doživio nasilje ili prijetnju nasiljem od strane učenika Škole, on treba o tome izvijestiti ravnatelja ili stručne suradnike Škole. Oni će:

- razgovarati s učenikom u prisutnosti razrednika i voditi službeni zapisnik o razgovoru
- odmah obavijestiti roditelje učenika te ih upozoriti na neprihvatljivost takva ponašanja
- prema učeniku poduzeti odgovarajuće pedagoške mjere koje će donijeti Učiteljsko vijeće u skladu s Pravilnikom o pedagoškim mjerama
- uključiti učenika u stručni tretman u Školi ili u dogovoru s roditeljima u ustanovi izvan Škole
- o svemu izvijestiti CZSS i Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport, a po potrebi i policiju
- ako je riječ o prijetnjama nasiljem ili o nasilju u Školi, zbog čega je Škola uključila i policiju, o takvim je situacijama potrebno prvo usmeno, a zatim i pisanim putem (na propisanom obrascu) izvijestiti Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport te Ministarstvo znanosti i obrazovanja.

U slučaju da bilo kojem nasilnom ponašanju u prostoru Škole svjedoče drugi učenici, a nasilno je ponašanje neuobičajeno rijetko i intenzivno te može rezultirati traumatiziranjem svjedoka, ravnatelj ili stručni suradnik dužni su osigurati stručnu pomoć tim učenicima. Dužni su savjetovati se s nadležnom i stručnom osobom koja ima iskustva u radu s traumatiziranim osobama o potrebi i načinu pružanja stručne pomoći svjedocima nasilja.

Članak 12.

EVIDENCIJA O SUKOBIMA I NASILJU U ŠKOLI

Škola vodi posebnu Evidenciju o sukobima i nasilju u školi. Taj obrazac popunjava član Učiteljskog vijeća koji je bio prisutan ili bio obaviješten o događaju neposredno nakon njega. Zapis o događaju iz Evidencije sastavni je dio izvješća škole o događaju. Svaka osoba (učenik, učitelj ili drugi radnik škole) koja je izazvala sukob ili nasilje popunjava neposredno nakon događaja Obrazac za izvješće o događaju te ga predaje ravnatelju ili stručnom suradniku Škole. Taj je obrazac sastavni dio izvješća Škole o događaju. Obrazac Evidencije o sukobima i nasilju u školi i Obrazac za izvješće o događaju sastavni su dio ovog Protokola:

(1) Obrazac za dojavu

Sastavni dio ovog Protokola jest Obrazac za dojavu koji je školama dostavio Gradski ured za obrazovanje i šport 15. ožujka 2004. Kada je riječ o prijetnjama nasiljem ili o nasilju u školi zbog čega je škola uključila i policiju, o takvim je situacijama potrebno prvo usmeno, a zatim i pisanim putem izvijestiti osobu za kontakt u Gradskom uredu za obrazovanje, kulturu i sport. Usmenu obavijest Uredu može dati svaki djelatnik Škole, a pisanu obavijest kao i eventualnu izjavu za medije isključivo ravnatelj Škole.

OBRAZAC ZA DOJAVU

Škola	**Ravnatelj**	**Telefon**
Adresa	**Datum**	**Telefaks**

Osoba koja je doživjela nasilje	
Osoba koja je počinila nasilje	
Datum i vrijeme događaja	
Mjesto događaja	
Posljedice događaja	
Poduzete mjere	
Tko šalje informaciju	
Očekivanja od Gradskog ureda za obrazovanje, kulturu i sport	

(2) Evidencija Škole o sukobima i nasilju u Školi

Ovaj obrazac popunjava član Učiteljskog vijeća koji je bio prisutan ili bio obaviješten o događaju neposredno nakon njega. Zapis o događaju iz *Evidencije* sastavni je dio izvješća Škole o događaju. *Evidencija* se nalazi u zbornici Škole, a uključuje sljedeće elemente:

- datum
- sudionici događaja

- vrsta sukoba
- mjesto i vrijeme događaja
- sažetak događaja
- poduzete mjere
- osoba koja prijavljuje događaj.

(3) Obrazac za izvješće o događaju

Svaka osoba (učenik, učitelj ili drugi djelatnik Škole) koja je izazvala sukob ili nasilje neposredno nakon događaja ispunjava Obrazac za izvješće o događaju te ga predaje ravnatelju ili stručnom suradniku Škole. Taj je obrazac sastavni dio izvješća Škole o događaju, a uključuje sljedeće elemente:

- datum
- sudionici događaja
- mjesto i vrijeme događaja
- izvješće o događaju
- što mislim o uzrocima događaja
- moje mišljenje o poduzetim mjerama
- što ću poduzeti reći ili poduzeti nakon događaja
- druga moguća rješenja – moji prijedlozi
- potpis.

Članak 13.

Škola Kurikulumom te Godišnjim planom i programom rada predviđa provođenje aktivnosti prevencije nasilja i promicanja modela nenasilnog rješavanja sukoba te zaštite prava učenika.

Članak 14.

Ovaj je Protokol donesen na sjednici Školskog odbora, 24. studenoga 2021. , objavljen na oglasnoj ploči 25. studenoga 2021., a stupa na snagu 8 dana od objave na oglasnoj ploči Škole.

KLASA: 112-03/21-01/181
URBROJ: 251-156-21-01
Zagreb, 26. studenoga 2021.

Ravnateljica:
Gordana Fileš

Predsjednik Školskog obora:
Nevenka Pokos